

↑
Брџска Матица,
Н. сад
Др. Бертића

И С Л А

ПОТПУНО НЕЗАВИСАН ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА — ИЗЛАЗИ СВАКЕ СУБОТЕ

ГОДИНА V.

НОВИ САД, 24. новембра 1928.

БРОЈ 44

ЗВОНА БРУЈЕ, ТЕМЕЉИ СЕ ТРЕСУ

— ЗА РЕВИЗИЈУ УСТАВА —

У 7385. броју „Политике“ од уторника на уводном месту је изашао чланак под насловом: „Хрватско мишљење о ревизији“, из пера Др. Живка Бертића бившег народног посланика у Хрватском Сабору и активног члана хрватско-српске коалиције за време бившег аустро-угарског режима.

Ради тога чланка тај број „Политике“ је по наредби Министарства Унутрашњих Дела из Београда био заплешен.

У томе чланку је Др. Живко Бертић, а као одговор на велико-српско трабуњање др. Недељковића, који је у своме шовинистичком наступу лудила говорећи о ампутацији избацио следеће: „Те мржњом затрване Хрвате, који трују сав здрави организам ове државе треба одсећи од државног тела и бацити их псима, а ми Срби онда бићемо здрави и весели као што никада нисмо били“; дао достојан одговор, а који у себи дословце садржи квалификацију свију стварних чињеница, да се односи који у земљи владају могу поправити само са ревизијом Устава.

Између осталог др. Живко Бертић вели:

„Ми смо држава тако компликована, да јој једва има равне у политичкој историји — а хтели смо све ове компликације и све проблеме из њих да решимо на прост начин са једном простом уредбом државе, са централизованом управом, која ће сва бити у рукама Србијанаца као најбољих, најiskusнијих и најзаслужнијих — па да нас види Бог и да нам се диви свет.

Али ето не прође ни десет година оваквог уређења и наша држава по овом Уставу постаде мрска свима нама, а свету пример, каква држава не треба да буде.

Овакав став није могао донети обећана добра, јер је сва власт у држави и сву администрацију предао у руке вама Србијанцима, (како ли је смешан ваш професор г. др. Недељковић, када вели, да сав Београд управо врви од Хрвата чиновника!), а ви Србијанци, мила браћо наша, били сте од свих нас најмање способни да нам пружите и створите добру државну управу, закониту и праведну, и да ту управу водите у вишем једном националном духу, у духу националне наше једнакости и сносљиво-

сти. Нисте зато били способни, јер ви у вашој и нашој драгој предратној Србији, у младој вашој и маленој некадашњој државици, нисте никада имали ваљане и законите управе па ви на ваљану управу нити сте били навикли нити сте је знали, а нити у духу нашега народнога јединства нисте били довољно васпитани, да бисте нам одмах с прва почетка могли сигурно водити државну управу у правцу те мисли.

Немојте да се увредите, јер ми није намера, да вас вређам. него само да истину утврдим,

Ми смо Пречани боље од вас знали, шта је државна управа, не зато, што смо бољи од вас, него зато што смо живели под водством једне велике, старе и искусне државе, која је своју управу стотинама година стварала и дотеривала, те је на крају крајева дотерала до управе, коју смо сви држављани морали признати и да је законита и праведна, а још више да јој је закон и праведност темељ и тенденција. Данас окусивши вашу управу видимо јасно разлику, али и разлог, извор, одакле долази зло ваше управе и добро пређашње управе. Пређашња управа била је у рукама чиновничког апарата, који се сматрао органом читаве државе, свега друштва и читаве нације, којој је при-

падао, па се и звао органом Његовог Величанства као представника државне целине. Тај апарат држао се једног упутства и директиве коју је давало Његово Величанство, али је зато и стајао под високом Његовом заштитом те се нико није могао с њим титрати ни злоупотребљавати га. Зато је у нашој пређашњој држави била политичка странка слабија од чиновничког апарата, али је зато и државна управа била боља и држава јача. Код вас у Србији било је сасвим противно, онако, само тек мало горе можда, као што је у свима младим демократским државама: политичке странке су све, а чиновнички апарат ништа тек привремени орган једног привременог партијског режима. У таквим односима не може бити добра чиновника, а без добра чиновника не може бити ни добре управе. И зато ето ви Србијанци нисте нам могли с овим вашим режимом и с овим вашим политичким партизанством донети добре управе. То би био „*lucis a pop lucendo*“. Нисте могли ту управу водити ни у духу идеје народног јединства прво зато, јер се с лошим неквалификованим и партизанским чиновништвом не може уопште водити посао у каквом вишем духу, а друго зато, јер ни водећи фактори ваше политике ни читав ваш колектив србијански нисте исправно схватили ни искрено прихватили идеју народног јединства било у духу југословенске синтезе било у духу равноправне наше трочлане а троимене заједнице — него сте ју опет „просто“ схватили у духу српства и посрбљења читаве наше нације, па сте зато и читаву државну администрацију водили у том српском и великосрпском духу.

Резултат такве управе?

Што да пуно говоримо — криза на све стране: држава у кризи, јединство народа у кризи, привреда у кризи, финансије у кризи — све у кризи осим партизанства, које баш у тим кризама слави своје најбешње оргије.

И зар се сада такав устав, који нам је толико зла донео, може сматрати стварно добрим,

и да га не ваља још мењати? Доле с њим, као и са сваким злом!“

И ми Срби пречани, који смо поднели жртве и много труда положили око изградње државе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца; то смо чинили за то, што смо хтели и замишљали да у новоствореној држави мора сваки поједини грађанин бити равноправан у сваком погледу, да не буде привилегованих и потчињених, да се не осети ничија хомогеност и да народ добије своје широке општинске, среске, и обласне самоуправе; а не као данас, што све то имамо само на папиру искаркирано.

Нарочито ми Војвођани, који смо се на Великој Народној Скупштини прикључили Србији, имамо право а и дужност нам је да устанемо и кажемо: „Браћо Срби из Србије! Нисмо се ми прикључили вама да будемо потчињени вама! Нисмо се ми прикључили да будемо монета за поткусуривање, ваших хегемонистичких циљева! Нисмо се прикључили да гутамо све што нам ви уживајете; већ смо се прикључили за то што смо веровали, да ћемо у сложном, братском и споразумном раду изградити државу и уређај у њој, који ће одговарати духу времена, свеопштим интересима народним, који ће одударати од старог режима противу кога смо се деценијама борили у заједници са свима напредним Хрватима.“

Мангупска посла

У прошлу недељу су неки чланови Главног Одбора Радикалне Странке у Прокупљу одржавали свој збор. Како је у београдској јавности донет извештај са тога збора, видели смо, да је на томе збору дошло до нечувеног скандала, а који је провоцирао и лично инсценирао главом Драгиша Цветковић активни Министар Вера Краљевске Владе.

Зар данашња полицијска влада, остатак, односно наставак владе злогласног Веље Вукићевића, за ово последње време није држави и народу приредила многе бруке и срамоте пре-

ко својих потчињених органа? Зар јој и то није доста, већ је сад пустила да чак и један њезин активни члан, газећи преко Устава служи се мангупским средствима са разбијањем јавних зборова, што је Уставом и Законом народу загарантовано? Зар и ту бруку и срамоту да понесе народ на своме образу.

Када мангупи са министарских фотеља сами неће да респектују Устав и Законе, е онда народу није ништа друго остало, већ да Устав и Законе сам брани, ако не пушкама и револверима, а оно бар моткама и церићима; као што су то у своје време радикали пропагирани противу напредњачких дахија, који су зацрнили народу у Србији.

Када у врховима државне управе, као што је један члан владе, не респектују се Устав и Закони; онда се од народа нема права тражити да их он респектује, јер рђави примери лакше се пресађују у широке необавештене масе народа.

Скупштина Историског Друштва у Новом Саду

Историско Друштво у Новом Саду одржаће, под председништвом г. Др. Станоја Станојевића професора Универзитета, скупштину 1. децембра 1928. године у 3 часа после подне у Мушкој Гимназији у Новом Саду, са овим дневним редом:

1. Председник Др. Станојевић, професор Универзитета, отвара скупштину.
2. Извештај секретара Др. Димитрија Кириловића, управника Државне Архиве, о досадашњем раду Историског Друштва и о стању благајне.
3. Извештај Надзорног Одбора.
4. Проглашење нових чланова.
5. Избор новог Надзорног Одбора.
6. Попуњавање Управног Одбора.
7. Предлози Управе и чланова Историског Друштва.
8. Предавање редовнога члана Историског Друштва Др. Душана Поповића, доцента Универзитета: „О односима Срба и Мађара у прошлости“.

УМЕТНИЧКИ КОНЦЕРТ

госпође **Божене Адамовић-Дубсне.**

У четвртак, 29. новембра о. г. на дан отварања нове концертне сале „Олимпија“ приредиће концерт госпођа Адамовић. На програму су најлепше ствари светских композитора као што су: Маскањи, Рахманинов, Пучини, Сметана, Верди, Дворжак; а од наших композитора, Бајић. Уметничка вредност певања госпође Адамовић позната је новосадској публици. Госпођа Адамовић пева не само вешто и школовано него и емоционално, дискретно. Она има свој начин певања који носи на себи обележје нечега сентименталног, озбиљног, али то је све врло пријатно и лепо; то је израз нежне и меке словенске душе. У томе је снага и значај певања госпође Адамовић. Очекујемо с правом да сви љубитељи лепе и уметничке песме посете овај концерт. Почетак концерта је у 9 сати увече. После концерта играња.

Тиаографијин сајам јефтиних књига за зиму има једино „ГЛОБУС“

Нови Сад, Милетићева ул. 5.

Прослава стогодишњице смрти Франса Шуберта

Новосадско Женско Музичко Удружење приређује у среду 28. новембра 1928. у просторијама Аеро-Клуба вече посвећено делима Франса Шуберта. О животу и раду генијалног музичара говориће г-ђа проф. Нада Пашћан. Г-ђица Едита Веиднер и г-ђа Милица Дра Моча изводиће сонату за виолину и клавир; г-ђа Гросман певаће шест одабраних песама; г-ђица Ила Касовић свираће на клавиру знамениту „Wanderer Fantaziu“ а хор певаће две песме. Почетак прославе Шуберта је у 20 30 Ово је прва приредба Н. Ж. М. У. у овој сезони. Месеца децембра одржаће Народни Конзерваториј два предавања. Г. Коста Манојловић предаваће о развиту ораторије а г. Светолик Пашћан о постанку и развиту сонате.

На праву адресу

Новосадска „Делбачка“ у једном од својих прошлих бројева, третирајући питање чистоће, односно чишћење Новог Сада, истакла је: да је потребно више танкова и других средстава, да би се одржавала жељена чистоћа града. Наша колегиница у својој доброј намери, третирајући то питање у корист здравствених прилика грађанских ударила је на погрешну адресу, т. ј. захтевајући да тај потребни недостатак треба закупник чишћења да набави; али је заборавила на праву адресу, т. ј. градску управу, која на овој позицији свога буџета са претераном штедњом тај оправдани захтев је онемогућила како данашњем, тако и сваком другом евентуалном закупнику чистоће. Према данашњем уговору, а и према наплати за одржавање чистоће у тако прометној вароши као што је Нови Сад, а нарочито после пуштања у саобраћај новог моста између Новог Сада и Петроварадина чистоћа је задовољавајућа. По овом питању вођена је реч и у самом проширеном градском одбору, па се није могло и дало ништа учинити из поменутих разлога.

И ми са наше стране, такође смо у интересу здравствених прилика грађанских, за што примерније одржавање чистоће, те с тога већ унапред упозоримо градску управу, да код доношења будућег буџета, на ту позицију поклони више пажње и да не буде сувише штедљива, јер повећани саобрај захтева и више рада и модерније справе, а то ће се моћи постићи са повишењем те позиције. Након тога ће се са пуним правом моћи захтевати и тражити све оно, што поштована колегиница већ данас тражи.

Сваку нову књигу имаде стално на стоваришту књижара „Славија“.

Књижара „Славија“ приређује ВАШАР КЊИГА од 1. новембра до 31. децембра о. г.

ДИНИЋЕВА ПРОСЛАВА

погрешно названа од конкуренције „Аеропланском“ и „шпијунском“ афером.

Славни, Јавни Суде!

Међу другим лепим прославама које ми дневно широм наше југославије славимо (баш као оно римљани пред своју пропаст) — ова Динићева „прослава“ добро нам је дошла.

Ова Динићева прослава, која ће без сумње у најлепшем миру и реду проћи — оставиће потомцима нашим леп пример како се за свој род и домовину бори!

Реч о једном нашем великом — што шваба рекао Hoch — човеку! Он је за нашу војску а нарочито аеронаутику толико добротинства и херојских подвига учинио — да је неоспорно (што Србијанци рекли) заслужио да му се подигне још за живота споменик, и то споменик као у вилинским бајкама — ни на небу ни на земљи, него онако да виси...

Славни, Јавни Суде — или чаршијо!

Кад само мало боље погледате, како је он неке високе особе и госте у своју прославу и славу, путем свога десетара позвао. (Десетар је човек који на пр. из десетог оре или ради!)

И нема сумње да је мојштићеник заслужио ове мирисавенеце у које се сваког дана све нове и нове „лале“ па и по неки „косовски божури“ уплећу и несумњамо (што Србијанци веле) да би том човеку требало оплести један трајнији и јачи венац (на пр. од кудеље) са лепом омчом и јаком алком (на пр. од гвожђа) — јер је он то у пуној мери заслужио и то му нико не може оспорити. Чак ни његов десетар — Јевђа.

Јер Славни, Јавни Суде! ти добро знаш да је мојштићеник Динић познат нама свима као ваљан и савестан лиферант авијонских мотора без врбових осовина, који не трпе старе захрђале делове, а на којима још ни један од живих крилатичара није скрхао врат. То признаје и сам министар г. Корошец те кроз љубљанску штампу изриче „хвалу“.

Мој штићеник Динић је даље познат српској војсци као један од „најхрабријих“ официра, који се на бугарском фронту, први пут, као ваљан борац показао и неуморно борио све донде, док му се једног дана дала прилика — да ни једног живог Бугарина пред собом а ни за собом не види! Јер славни јавни суде, он није нестало, а Бугари су нестали! Зар то није херојски подвиг, који заслужује највишњу награду од стране Српске Војске, која надајмо се сад већ и неће изостати.

Но није се он само тако храбро на бугарском фронту борио, него је он тако исто (чак ни „само мало друкчије“, што рекао Вук) „борио“ и у светском рату. Његово „херојско“ држање у јуришању у позадину, његово лако повлачење у — маглу, губљење — јединствено је и заслужује и вреди постављање столице испод ногу, која фина клизи при удару ногом!

И за то нека је хвала Богу, који бесплатно чува Србију, што нам је и овог хероја целог, целокупног сачувао, те му није не главу па чак ни једну длаку непријатељско ђуле из топа Боровијевићевог — или крилатице којег аустријског кобца — однело. Но још боље је што му није ни обе ноге сломило, па је лепо могао да дошета (а не да се као други ратни богаљеви по земљи вуче као мало дете) у нашу лепу Војводину — и ту лепо са нашим слатким мађарицама упозна и ожени — и увуче у нека „боља“ друштва.

Сем тога још је већа срећа што му у рату ниједан од његових часних прстију није непријатељско тана однело — те се и даље могао истима служити на пр. у дизању (лаке атлетике) аката и пењање на таван, те спуштање у сандук истих тешких авијатичких аката. (А већ послуживање револвером противу познатог Динићевог лиферанта мотора — због „једанпут“ наплате провизије, није пречишћена ствар на кога се односи на њега или његовог сердара-десетара Евђе. Доста да је фабрикант мотора после „указа“ револвером —

одлетио из Југославије — (али ради сигурности на крилатици на коју није монтиран 30% Dinich мотор!)

Славни, Јавни Суде!

Најзад, што се тиче обеде мога штићеника Динића, да је он умешан чак и у неку шпијунску аферу, то на чисто — као Мита Крадић у „Сеоској Лоли“ — најсвечаније поричем. За доказ ћу навести ово: Његов стални сто у кафани „Краљици Марији“ у сали за играње „без бенда“, за који се сем неколико фрањиних чизмица, неких мађарица адвокатских типкалица, и других полутана и мађарона — редовно је за време сваке паузе између игара тражио да се свирају наше омиљене хортобађско чикошке песме и игре (при којима се скаче као да те комарци штипају) и којима се у нашој лепој Војводини отварају игре — (у место „Краљевим Орлом“) — а то је наш лепи и слатки чардаш! За који се и један од Динићевих бранилаца, једном приликом у Краљици Марији“ дерао док није јадник промукао „чардаш ми свирај! Свирај ми чардаш!“

Штета је што није било ту опет Др. Апића, или оног Просветног надничара — да га мало по лабрњи — „објасне“, можда би данас мање чланака читали у „Времену“ — у обрану Динића. Главна је, да је Динић у исто време (да се Власи не сете) заповедао српски да свирају! — те према томе Славни јавни Суде, мој штићеник као ветар с опаклијом нема ништа посла ни са гуљашем, ни чардашом, ни ебретовима, нити дирекгором бара „Краљице Марије“, који се размацарио, кад је један „Просветни надничар“ тражио да престану с тим сталним свирањем чикошких песама — а он је рекао баш „azért is! — неће“. И да он у нашој Југославији никада неће заиграти „пипиревку“, јер пара, не знам шта, врти... А мог штићеника се не тиче чак ни његова жена, како је тобож у Пешти ишла на седницу „Ебретова“ (мађарске фашисте!) које је на њу налагао телефонција „Краљице Марије“, јер она је мацарица — па може ићи у мађарску на мађарске седнице

„пробуђених мађара“ — то се никог ништа, а нарочито мог штићеника не тиче, јер он је чист и свештао као оно сунце јарко а да је уз то још и невин, и те још како невин, то ће се у скорим неоспорно и доказати, — а то и сам господин Евђа каже. — А он хвала Богу, никад, не лаже!

Славни, Јавни, Суде!

Да завршим: Живи били па видели!

Др. Њушић

кривозаступник Динића.

ДОПИС.

Пре неколико дана овде је Ловачко Удружење приредило своју уобичајену годишњу вечеру и пријатељски састанак. Ред је од увек био уведен, да прва здравица падне у здравље Њ. В. Краља Александра, као врховног покровитеља ловачких удружења.

Међутим овога пута то је било изостављено, већ се диза ле здравице г. попи и другим ситним величинама. Овај поступак је револтирао присутног г. Драгутина Цакића димничара из Новог Сада, такође члана Ловачког Удружења, који је противу тога геста протествовао и и дигао здравицу Њ. В. Краљу као врховном покровитељу ловачких удружења, на што су: један присутан поручник и општински бележник добацили г. Цакићу: „Ех, та то је непотребно да се увлачи име Њ. В. Краља“.

Ми не знамо шта је и какви су мотиви руководили ову господу, да уобичајени ред овога пута кваре и да испоље онако своје држање, које је изазвало оправдани револт многих присутних. Д.

Пашићево, 22/XI. 1928.

Динићева афера

Већ готово да се човек пита Динићеву аферу кад чита: Ови наши између танких ништа Да не раде нешто испод жита? да остаје „Купус читав, а и коза сита“. Неки нови адвокати стижу; „Моћне“ гласе у јавности дижу; Провизију, да они полижу. Ђ.

СРПСКИ ПОКРЕТ 1848/9. 1848—1928.

III.

Већ последњих дана априла по ст. кал. врвише по узаним улицама старе и просте комунитетске и архијепископске престонице гомиле народа, које беху дошле са посланицима, да буду сведоци сутрашњег дана. Шајкаши у својим отворено-плавим мундирима, и поред строге забране својих официра, прелажаху преко Дунава; петроварадинци и банађани испадоше са својим плавим мађарским чакширама и плавим граничарским капутима; сремски сељаци у белом празничком оделу а варошани са народним знацима и пантљикама. Лекари, адвокати, трговци и младеж из близа и из далека, а овде-онде виђаше се по гомилама и по неки спахија. Ту си могао опазити и по којег официра са златним чаковем из границе, који и преко наредбе дође на скупштину. У маленој и мирној вароши једва се сместише ти гости. Многе стотине лежале су по улицама, на пијаци, пред црквом и митрополијом, па чак и иза вароши и ноћиваху на пољу под ведрим небом, јер беше топло. Архимандрити, попови и други врсни људи иђаху од гомиле до гомиле и помињаху име човека, који ће сутра бити на челу српскога народа.

1 мај освану, а у двору архијепископскоме и унаоколо скупиле се беху силне хиљаде народа. Са свију страна поврви народ, па и с оне стране из Србије дођоше многи у народноме красном оделу, да виде шта ће урадити њихова ово-страна браћа.

Свечана служба у катедралној цркви отпоче и архијепископ даде народну беседу. „У тренутку, кад се шири бој за слободу од запада Европе па чак до наших страна, дође дан спасења и српскоме народу, који у бојевима за крст часни не само у Аустријској војсци но и за целу Европу проливаше крвцу, а би награђен подјармљивањем и понижавањем“. Народ беше опоменут, да се при одлукама сећа старе своје

славе и би благословљен, да духови Неманића, Симеона, Саве, Душана, Лазара, племенитога и храброг Обилића, девет Југовића и Арсенија светог патријарха лебде над њим.

Свечано отварање

Нови Сад већ дуже времена осећао је једну велику празнину, у погледу забавних и концертних сала. Ту празнину је попунио г. Милан Страјков, ресторатер, Суботићева улица број 3., који је у току овога лета поред саме гостионице подигао врло модерну и раскошну салу под називом „Олимпија“. Како ће зграда у току ових дана бити потпуно завршена, то ће свечано отварање исте бити у четвртак 29 о. м. у 11 часова пре подне, а већ истога дана увече у 9 часова одржаће свој концерат г-ђа Адамовић-Дубска.

Приликом свечаног отварања скреће се пажња свима хуманим и просветним друштвима да преко својих изасланика узму учешћа, а у исто време ће им се дати прилика да разгледају салу, модерну позорницу са свима потребним напредним просторијама, које су технички удешене за одржавање забава, концерата и позоришних представа.

СПОРТ.

Мачва—Н. А. К. 3:0 (2:0)

Ова интересантна првенствена утакмица привукла је врло леп број заинтересоване публике, која је видела само једног тима добру игру — а то су били гости.

Н. А. К., који који је недавно на првенственој утакмици изгубио од слабог 7. Макабиа, са 4:1, за ову се утакмицу озбиљно спремао, јер је већ постало традиционално, да Н. А. К. туче „Мачву“ на своме терену, а у Шапцу се опет обрнуто догађа. Међутим. Мачва, која представља један солидан тим, уништила је овог пута ту традицију.

Победа Мачве је заслужена, али не и са тако великом голдиференцијом. Када се узме у обзир да је Н. А. К. два гола

примио са беле тачке, онда је његов пораз тиме много мањи.

Мачва је кроз цело време играла добро и спровађала је разноврсну игру, већ према потреби, али ипак били су врло добро сви редови повезани. Веома се свиђела добра игра бекова, халфова, малог центра и десног крила.

Код Н. А. К.-а је неколицина потпуно заказала и то је било одсудно за исход утакмице. Кричков, Шефер и Танцош били су најбољи његови људи.

Судио је г. Живановић (Београд). Пенали, које је он досудио, били су врло сумњиви и престоги, када се узме у обзир да је то и првенствена утакмица, где сваки гол игра врло велику улогу. Иначе је игру држао потпуно у својим рукама, а нарочито је био добар у досуђивању офсајда.

Д. В. Б.

*Власник и одговорни уредник
Душан Чамираг — Нови Сад.
Краља Александра улица бр. 7.*

АПОЛО

24. и 25. новембра

МОСКОВСКА

Црвена Играчица.

Драма у 9 чинова.

У главној улози:

ДОЛОРЕС ДЕЛ РИЈО

и

ШАРЛ ФАРЕЛ.

ОДЕОН

24. и 25. новембра

Поморска битка код
Фалкландског острва.

Филмска ратна драма у 6 чинова.

ЗАКОН ПРЕРИЈЕ

Пустоловина у 5 чинова.

У главној улози:

КАПЕТАН ТИМ.

Тамо, амо, по Новом Саду

— Скупља Буки —

Разговарају два Новосађана: — Немам ја срећу у шпекулацијама, тек ће један. Кад год ефекти стоје високо, онда ме увек нешто вуче да их купим, а продајем их опет онда, кад буду најнижи. Није другачије, него да напустим берзу и бавим се нечим другим.

— Није то само на берзи тако, теши га други, јер човек може свуда да криво шпекулира. Ја сам, на пр., одлучио да одгајивам пилиће и почео сам са једном кокошком, коју сам насадио у подруму. Изгледало је, да ће то бити ванредан посао, јер сам након четири месеца већ имао 200 пилића у подруму који је био већ претесан. Баш сам мислио куда да се проширим, кад ли једног јутра имам шта и да видим у подруму. Преко ноћи је пукла водоводна цев, подрум се напунио воде, а моји се пилићи сви подавили. Видиш да сам место пилића гајио патке, оне би испливале и ниједна се не би удавила.

*

— Слушај. Синоћ сам ти видио жену и пријатеља Марића, где заједно спавају.

— Опрости, али то је лаж! Знам сигурно да су били на концерту.

— Тачно, — и тамо су спавали.

*

Један чиновник код г. Гедсона Дунђерског, свакодневно закасни у канцеларију. Разуме се шеф га за то прекоревача. Напоследку је све то већ додизало том чиновнику, па одлучи да ће овако рећи шефу:

— Зашто се Ви љутите г. Дунђерски? Ви би хтели да већ у 8 сати ујутро знате да сте богати Дунђерски, али мени није доста рано ако и у пола девет дознам, да сам само један обичан Ваш писарчић!

*

Узели Перици једну госпођицу, да га подучава. Једног дана хоће госпођица да му растумачи разлику између конкретного и апстрактнога и каже:

— Конкретно је све оно, што се може видети и опипати, а апстрактно је све оно, што се

не може видети ни опипати. Јеси ли разумео?

— Јесам, госпођице. Моје су гаће конкретне, а Ваше апстрактне.

*

Седи тако једно друштво „пробраних“ код „Липе“ и претресају актуелне ствари. Говори се ту о свему и свачему, тек ће стари лаф Марко, звани филозоф, да да своје мишљење о томе, зашто се људи управо жене.

Ради поноса — што је у опште познат и веома чест узрок.

Из добротe — да девојку, коју љубимо, отмено мајчиној тиранији.

Од једа — ако смо се толико наљутили на наследнике, да их на тај начин за наследство прикратимо.

Јер презиремо — љубавницу, која нас оставила.

Од досаде — да још и даље живимо ко самци и бећари.

Ради глупости — у колико није глупост већ и сама женидба по себи.

Или из интереса — јер се код сваке женидбе већ и какав интерес нађе.

Младост — такође је један од разлога а стоји, да је младић након што је матурирао, најспремнији за женидбу.

Од страха — жене се они, који мисле, да су толико ружни, да не би касније уопште жену добили.

Ради дужности — ако се госпођици што непредвиђено догоди.

Из обичаја, — јер су се женили наши стари, па зашто не би и ми.

Надам се, да се неки, наш ожењени читаоц, бар по једном параграфу Марка филозофа оженио, ако није, можда по свима једанаест!

*

Пре много година бавио се у Н. Саду један немачки путописац. Када је добро разгледао варош, он је дошао до ове констатације: да је Н. Сад, у погледу својих кривих улица, први на свету! Нема, сумње, ово ласкаво мишљење немачког научника наши градски оци никако нису хтели да побијају и зато се још и данас Н. Сад зида без икаквог плана. Ми са наше стран топло пре-

поручујемо градским оцима да се само строго придржавају досадашње праксе: „Гради како хоћеш и где хоћеш“, па ће мо и надаље уживати овај лепо глас!

*

Питали једног градског оца: — Јелте, молим Вас, зашто су све новосадске улице криве?

— Е, то је таква тактика. Да су праве била би ужасна промаја, а овако смо ми — реуматичари — потпуно сигурни од ње(!)

И тај зна зашто живи!

*

У овом XX. веку све живо полуди за филмом, а нарочито мала, златна мамина деца.

Идете тако корзом, а пријатељ Вас тек муне у ребра.

— Пази, филмска глумица! Погледате, и видите једно чељаде од једно десет година. Висина 120, молићу!

— Па то је још дете!

— Али не, она има већ доста на леђима, скоро колико и ти. Иде ускоро у Берлин!...

— Гле!

И тако редом. Свака фрајлица данас се прси да је сви виде, а нарочито све жене да имитирају неке филмске глумице и то највише Лију де Пути. Један мој пријатељ, песник — футуриста, — био је тако љубазан да ми уступи ове своје стихове о филмским дивама:

Она снива,
да постала
филмска дива,
кроз свет да се она рива,
и постане и остане
дивна цура
Ура!.. Ура!..
Америку она снива
филмска дива...
Кревељи се, очи бечи
и публика јечи, дречи:
дивна цура!
Ура!.. Бурра!..
Свет се гура
К'о футура!
Vival!.. Vival!..
филмска дива,
бајна цура,
Ура!.. Ура!..

„Сочињеније“ ових стихова исто је тако лепо, као што су и све „филм - кандидаткиње“ лепе...

Чика Ацин програм

— Монолог —

Барвече! Здраво! Ја, овај, како да кажем, и нетреба да вам кажем ко сам и шта сам, јер ме ви сви познајете. Сви ви знате ко је ваш чика Аца. Јели тако? Тако је! Па онда кад је тако — све је у реду!

Дакле молим сад мој програм: Седим ја ово дана предвече са мојом женом Персом — и њу знате — за столом и као на пример, вечерамо, а она мени: Јел' Ацо, јел' то истина што ми каже сека Ракила, да се и ти спремаш да постанеш кнез. А ја њој да простите кажем: Е, а ко зашто да ја неби могао постати кнез? Зар је садањи кнез, Пера Куртулов, бољи од мене? Ха? Питам ја њу, а питам и вас све одреда: Шта је Пера урадио за нашу општину? Аман баш ништа! То јест, он је радио и израдио, али, за себе. Јер ево: каже Андра, боктер, ко је са кнезем ишо на вашар да купи бика за општину, а Андра ко на пример да бика дотера кући, да је кнез купио бика за 10.000 динара, па, овај, онај, што је продо бика оставио квити на 12.000 динара! Шта је то? Гремнал! Да је 12.000 дин. ушло у рачун знам за сигурно, јер сам презнаницу видео са својим рођеним очима. Презнаницу подписали као сведоци: Каритон Непергаћа, берберин и Шаца Смуђ општински лугар. Подписали као сведоци, а нису ни били на вашару. Хе, знамо ми и зашто су се они потписали као сведоци! Ево зашто: Берберин, да му неби жена дошла у бајбок, јер је забашурила, као бабица, грк Монспергово спанђање са служавком — потписао презнаницу као сведок! Шаца Смуђ, лугар, сам краде са њива да опростите кукуруз, па носи својој кући. А кнез? Прави се луд и тобож не зна. Не зна? Зна он, али — бик је бик — а презнаница је презнаница, а 2000 динара — шумангеле — у кнежев цеп! Врло лепо! Леп кнез! А још лепши су 2000 динара! Пођмо даље: Кад смо лане изабрали натароша и то са алмакациом, па кад је дошо у наше село, шпиређена је лемунација, па су

на лемунацију пуцали из прангија; а прангије палио је пок- чика Јеврем. Јеврем је направио презнаницу на 25 динара, њему су дали само 15 динара а оно друго кнез и ешкути, попили у бирцус код пок. Симе бирташа, а то може и он сам да потврди да је тако.

Кад су оно пре неколико месеци дошли наши ватрогасци у општину са молбом да ми се купи нов шприц, кнез је отишао у Кекинду да купи шприц, а кад је шприц приспео у село, а оно — шприцале кнеза виле отраг од главе до пете — купио је стари покварен, преварбан шприц па и сад лежи покварен.

Сад да видимо његову а моју квантификацију. Ми смо заједно пошли у школу, њега одмах у првом разреду истерали из школе јер је учитељици украо нове папуче. Ја? Ја сам свршио сва четири разреда и још једну годину ишо у гемназију, и сад још знам латински: минус, клинус, сума сумарум-азинус. Ево видите! Будем ли ја ваш кнез увешћу разне леформе. Пре свега завешћу да сваки сме бадава да пече ракије колико год хоће! Основаћу једну шпоркасу а сваки ће моћи да диже на векслу новаца и то без камата. Јел' то поштено казано? Ја сам, кад сам био у Кекинди удесио сам код тамошње елекмишне централе, да уведем и у наше село елекмику, па неће више требати петролеј и свећа, већ ти лепо, шмрц, окренеш онај шроф па ти осветљена и соба и штала. Елекмика ће горети и по улицама, па кад се који од вас ноћи врне кући из бирцуза онако наћефлеисан неће морати да пада у јендек, већ имаш елекмику па потривиш равно, на сигурно своју кућу као егзекутор кад ти дође и стане са добошем пред кућу да одржи лекитацију. Па онда, ја имам још из гемназије школске другове, сада велику господу, па имам пролекције, а кнез може са пролекцијом много да изради за једну општину. На пример: израдићу да у наше село успоставе фе- лијалу за грунбук, па лепо дођеш у моју шпоркасу, добијеш изватиран зајам, одеш дрект у

грунбук, тамо одма утамбулира се — па паре.

Владика, он је мој школски друг из гемназије; израдићу да нашем старом попи даду пемзију а ми распишемо канкурс па бирамо младог попа.

Па онда, да ћу једном шло- феру канцезију да тера автонобилни анибус за Кекинду и летур у наше село; немораш да ваташ коње у кола већ седнеш у анибус па — аин-цај одеш и врнеш се летур, т. ј. ако се не изврнеш.

Па сад, пошто сте ви сви препознали мој програм, то ко је за мене нек остане овде, ко не, нека изађе у кера на- поље...

Добро је нико није изашао, знак је сви сте за мене. Фала вам, али, немојте да врdate, већ на сигурно за мене и гласајте, а сад збогом свима!

Шала и сатира

Бечкеречка лоповска посла у Новом Саду

Ово је заиста срамота од Великог Бечкереча, да нам сад још и он конкурише са својим лоповима, као да смо ми спали да нам сад још Бечкерек лопове лиферује — то још из апсане — док ми хвала богу имамо својих домаћих, поште- нијих лопова, који су на слободној нози — а не којекакви робијаши. То је увреда за Нови Сад, као што је увреда и за бечкеречке лопове, прво: што их полиција на памет беда, а друго: што Црквена Општина Новосадска, за коју се поговара да увек у својим тресорима држи око 100 хиљада динара, не знам због чега — овог сефера кажу није више од 4 000 динара имала, не знам зашто, — и лопови би је могли још тужити због преваре (што држи касе — кад су јој празне!) Онда јој не требају ни књиге... Мо- гла би и у рабош бележити примања и давања на зајам, или плајвазом у главну књигу — место мастилом. И зашто они неби као што се поговара редовно држали 100.000 динара у својој каси, кад иста не иште камате — и нек се лепо лоповима у нужди нађе — а не да они морају вребати новац си-

ротог благајника Милана Вребала, као да они немају и друга посла него баш одотог живе, те да се морају задовољити и са његових тричавих 40.000 динара! Чудна ми купуса... због њих није било вредно ни из Бечкерека долазити а не још из апсане бегати.

Један од пролазника, Новосађанин кажу да је баш својим рођеним очима видео како је око пола 4 сата изјутра изашао господин лопов из канцеларије Црквене Општине, и сасвим лепо, уредно и фино закључао врата на канцеларији, као и да није лопов. Сад он баш не зна је ли он баш прави бечкеречанин, јер он је држао, да је то рећи један поштен човек — а не лопов!... Каже: да га он сад опет види, пошто га је полиција уверила да он није поштен човек него баш прави лопов, — он би га познао, ухватио, везао и готског предао полицији, кад је већ он тако безобразан па неће сам да јој се јави иако га она тражи по свом Бечкереку. Да је лопов паметан као што је луд, он би требао и сам да се јави... па би му мања казна била! Неби морао тако дуго робовати — и дангубити!

Јер и овдашњи гвожђари су решили да предаду г. лопову у знак захвалности, што им робу рекламира: један бунт свих врста кључева који све могуће канцеларије отварају. Трговци готовог одеда решили су да му даду туце најфинијих капута за брисање трагова на каси, да не би туђе капуте које по канцеларијама нађе прљали и каљали. А чујемо да ће и овдашња фабрика сапуна, дати 1 сандук најфинијег (без мириса) сапуна — за прање руку — као рекламу, што је њихо-

вим (не мирисавим) сапуном г. лопов прао руке — па не могу по оној народној: „по мирису ми деђи“ — да му уђу у траг, које и јесте најбоља реклама за њихов сапун за све лопове и мушке који „врдају“. Једино би их можда пси могли нађушити — али хвала Богу, наша полиција — *те исеције њушке* не трпи, па мирна Бачка — и полиција и лопови... А кад је њима добро — добро је и нама.

Нови Сад, у очи куковог лета.
Њушић.

НОВОСАДСКА ШТЕДИОНИЦА К. З.

НОВИ САД, Јеврејска ул. 14.

Има већ преко 1000 чланова и улагача
И ПРУЖА СВАКОМЕ:

НАЈЛАКШИ

и најкориснији начин ШТЕДЊЕ.

(само са 1- динар недељно по уделу, долазите лако и неосетно до лепог капитала).

НАЈБОЉЕ

укамаћење УЛОГА НА ШТЕДЊУ.

(8—12% и друге предности по споразуму).

НАЈВЕЋА

сигурност — здрава основа за рад.

ломбардно (заложно) одељење за робу и предмете свих врста који нису кварењу извргнути.

„САВА“

Опште осигуравајуће друштво у Загребу, Филијална Дирекција у Новом Саду, Милетићева улица број 19. Телефон бр. 182.

ГЛАВНА ЗАСТУПСТВА: СУБОТИЦА, Штросмајерова ул. 7 у згради Хрватске Ескупне банке — СОМБОР, филијала Српске банке д. д., тврдка Барисин, д. д. Св. Ђорђа трг бр. 2., тврдка Имре Гомбош — ПАНЧЕВО, Панчевачка Комерционална Банка и Штедионица — ОЦАЦИ, Очачка Штедионица д. д. — НОВИ ВРБАС, Пољопривредна Банка д. д. У свима местима подзаступства.

УТЕМЕЉИТЕЉИ:

Српска Банка д. д. у Загребу. Земаљска Банка у Београду. Прва Хрватска Штедионица у Загребу. Хрватска Ескуптна Банка у Загребу. Јадранско-Подунавска Банка Асикурациони Генерали.

ВРШИ ОСИГУРАЊА:

Против пожара, грома и експлозије. Осигурање стакла. Осигурање против провалне крађе. Транспортна осигурања на суву, мору и рекама. Осигурање живота и ренте. Осигурање против туче (леда). Осигурање против незгоде, јамчевине, дужност и ауто сваке врсте.

ОСНОВНА ГЛАВНИЦА ДИН. 10,000.000 — РЕЗЕРВА ДИН. 35,000.000.

Исплаћене штете од дана опстанка (1921. год.).

Динара 67,000.000